

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

**ДО
Г-ЖА ИВА МИТЕВА ЙОРДАНОВА - РУПЧЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
45-ото НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Бих искала да Ви поздравя за избора и да Ви пожелаю ефективна работа.

Днес в деня, в който отбелязваме 142 години от приемането на Търновската конституция и чествуваме празника на юриста, нека си припомним, че правото е изкуство за доброто и справедливото. Надявам се, че доброто и справедливостта ще Ви водят във всички Ваши действия и те ще бъдат винаги в интерес на хората и подчинени на върховенството на правото.

Като омбудсман на Република България, в изпълнение на разпоредбата на чл. 22 от Закона за омбудсмана, на 31 март 2021 г. внесох в Народното събрание Годишен доклад за дейността на институцията през 2020 г.

През изминалата година гражданите се обърнаха към омбудсмана с над 13 500 жалби и сигнали, а над 60 000 души получиха съдействие и подкрепа.

Годишният доклад представя информация за изключително широкия обхват на жалбите на гражданите със защитата, на които омбудсманът се ангажира. Наред с това, в немалък брой случаи като обществен защитник се възползвах от правото да се самосезирам и предприех действия в защита на нарушени права.

Редица проблеми на хората намериха своето положително развитие през изминалата година. В същото време, Докладът ясно откроява онези належащи въпроси, които останаха нерешени от 44-ото Народно събрание.

Докладът и приложеното към него резюме са публикувани на интернет страницата на националния омбудсман. В тях се съдържа подробна информация, но в настоящото писмо бих желала да открия някои от най-болезнените проблеми, които гражданите поставят в своите жалби до мен. Това са въпроси, които не търпят отлагане и са във Вашата компетентност като народни представители.

На първо място, като вземам повод от проведените на 4 април 2021 г. избори за народни представители, бих желала да Ви информирам за множество жалби, които институцията на омбудсмана получи от български граждани, както във връзка

с ограничаване на изборните им права, така и по отношение на унижителното третиране на членовете на СИК в процеса на предаване на изборните книжа.

Жалбите на гражданите показват, че е наложително да се положат усилия за промяна на разпоредбите в Изборния кодекс, които да гарантират в максимална степен упражняването на основните права и свободи на гражданите в рамките на изборния процес, а именно: правото на всички лица, които са карантинирани заради COVID-19, да упражнят правото си на глас, включително лицата, карантинирани на различен от настоящия си и постоянен адрес; правото на лица, които поради служебните си задължения в изборния ден са командирани на друго населено място, различно от постоянния им адрес, да упражнят правото си на глас; предвиждане на възможност за разкриване на достатъчен брой секции за гласуване на българските граждани зад граница в държави, извън ЕС, и осигуряване на възможност на всички български граждани пред изборната секция в чужбина да упражнят правото си на глас; служебна проверка на решението на ТЕЛК при заявено желание за гласуване с подвижна избирателна кутия; законов и организационен ред, при който за всички граждани в качеството им на членове на СИК да бъдат осигурени еднакви условия на работа и участие в процеса на предаване на изборните книжа.

На следващо място, бих искала да изразя тревогата си от острия проблем с домашното насилие, който нееднократно съм поставяла на общественото внимание, но той все още не е намерил своето ефективно законодателно решение. За последните 12 месеца от началото на пандемията от COVID-19, по данни на гражданския мониторинг, убитите в близка партньорска връзка жени са 27, като две от жертвите са от последните десет дни. Според данни на МВР, през 2020 г. българските съдилища са издали 3057 ограничителни заповеди, като 349 са за насилие, упражнено спрямо мъже и 898 за насилие, упражнено спрямо деца.

Тези тревожни данни показват, че всеки човек може да стане жертва на насилие, без значение от неговия пол, икономически статус, образование и обществено положение и точно по тази причина промените в нормативната уредба засягат широка група от хора.

Законодателните мерки са наложителни, за да се противодейства на задълбочаващия се проблем. Въпреки че през 2020 г. Министерството на правосъдието изработи проект на ЗИД на Закона за защита от домашно насилие, той не беше внесен за разглеждане в 44-ото НС. В този законопроект са включени и конкретни предложения на омбудсмана. Настоявам за отпадане на системния характер на домашното насилие в Наказателния кодекс и за законодателни мерки, които да предоставят ефективни възможности за защита на жертвите и превенция на насилието.

В тази връзка, обръщам внимание и върху необходимостта от изграждане на модерна система за детско правосъдие. Реформата на детското правосъдие в България продължава да е в начален етап. Все още не са създадени адекватни корекционно-възпитателни услуги, съобразени с международните стандарти за защита правата и интересите на детето. Необходимо е да се направи цялостна оценка на нуждата от функциониране на специализирани съдебни състави за деца, както и да бъде

отменен Законът за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, действащ от 1958 г. и да бъде приет Закон за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица.

На следващо място, бих искала да отбележа, че Докладът на Омбудсмана за 2020 г. показва, че най-голям дял от всички получени жалби в институцията са свързани с нарушени потребителски права. Сред тях най-многобройни са жалбите за лошо качество на ВиК услугите в страната. Стотици потребители са лишени от достъп до вода – част от правото на адекватен жизнен стандарт, изрично признато от Общото събрание на Организацията на обединените нации (ООН) и от Съвета на ООН по правата на човека. Освен това, гражданите в редица населени места плащат високи сметки за питейна вода, въпреки лошото ѝ качество и не разполагат с механизъм, по който да бъдат компенсирани за това нарушение. Затова е особено важно да се обмисли приемане на концептуално нов Закон за водоснабдяването и канализацията (ВиК), който да защитава правата и интересите на потребителите.

Не на последно място, държа да обърна внимание и на проблем, чието решаване не търпи отлагане, и който е свързан с жалбите на гражданите от неправомерните действия на колекторските фирми и фирмите за бързи кредити. Нееднократно категорично съм заявявала позиция, че материята, свързана с колекторските фирми и фирмите, предоставящи на гражданите т. нар. бързи кредити, следва да бъде обект на цялостна законова регламентация, обхващаща дейността по извънсъдебно събиране на задължения и правилата за прехвърлянето им, както и на засилен контрол с цел недопускане на нарушения и гарантиране правата на гражданите.

Наред с това, в условията на продължаваща извънредна епидемична ситуация, която е свързана и със загуба на доходи от трудова дейност, все още остава нерешен цялостният проблем с т. нар. „вечен длъжник“. С оглед на тревожната тенденция за увеличаване на случаите на физически лица, изпаднали в трайно състояние на невъзможност да изплащат задълженията си, институцията на омбудсмана последователно е изразявала подкрепа за приемането на Закон за несъстоятелността на физическите лица (закон за т. нар. „личен фалит“). В тази връзка бих искала да припомня, че България е единствената европейска държава, която няма такъв приет и действащ закон, а в същото време е на челните места в класацията на лошите кредити в Европа.

Накрая, но не на последно място, използвам случая да обърна внимание на факта, че важна част от правото на защита на българските граждани е възможността да се обърнат пряко към Конституционния съд. Като омбудсман и защитник на правата на българските граждани неведнъж съм поставяла темата за въвеждането на индивидуална конституционна жалба и се надявам тя да стане факт в най-скоро време.

Очаквам скоро да имам възможност и лично да Ви представя Годишния доклад на Омбудсмана в парламентарните комисии и в пленарната зала на Народното събрание.

В качеството си на омбудсман имам готовност да участвам активно с конкретни предложения и становища по всички теми, които пряко засягат правата и свободите на българските граждани.

Приложено към настоящото писмо е резюме на Годишния доклад на омбудсмана за 2020 г., внесен в деловодството на Народното събрание на 31 март 2021 г.

Възползвам се от възможността да Ви уверя в искрените ми намерения за ползотворно сътрудничество в интерес на правата и интересите на гражданите.

С уважение,

**ДОЦ. Д-Р ДИАНА КОВАЧЕВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**